

Előtérben a compliance

A Nyugat-Balkán üzleti környezete: kihívások és lehetőségek

Interjú John Kay-jel

DOI: 10.14267/VILPOL2023.05.04.

John Kay, aki a CIPE Nyugat-Balkánon és EU tagállamokban működő projektjeinek egyik programvezetője, a vele készített interjúban a nyugat-balkáni üzleti dinamikákról, kihívásokról és lehetőségekről beszélt.

Világpolitika: *A Nyugat-Balkán Európa egyik legérzékenyebb régiója. Sok kultúra találkozik, ami elkerülhetetlenül súrlódásokhoz vezet. Hogyan érzékelik ezt az üzleti világban? A kulturális sokszínűség jelenleg javítja vagy rontja az üzleti teljesítményt?*

Az interjú elején John Kay a regionális együttműködés jelentőségét említette, mint az üzleti siker egyik döntő tényezőjét. Elismerte a különböző kultúrák közeledéséből eredő súrlódások lehetőségét, de hangsúlyozta, hogy a régió üzleti vezetői felismerték a különböző csoportok közötti együttműködés fontosságát. Bár a múltbeli nemzeti és etnikai konfliktusok aggodalmat keltettek, a befektetői bizalom meginoghat, de vannak folyamatban lévő kezdeményezések és erőfeszítések, amelyek célja a regionális integráció és együttműködés előmozdítása. E kezdeményezések célja, hogy a Nyugat-Balkán kulturális és nemzeti határokat átlépve működhessen, és ezáltal vonzóbb célponttá váljon a befektetők számára. Lényegében, bár a kulturális sokszínűség erősség lehet, a siker a régióban már folyamatban lévő, együttműködésre és partnerségre irányuló kezdeményezésekben rejlik.

Ami a kulturális sokszínűség üzleti teljesítményre gyakorolt hatását illeti, bár a sokszínűség erősség lehet, pozitív hatása az együttműködés elősegítésére tett aktív erőfeszítésektől függ. A Nyugat-Balkánon belüli sokszínű kultúrák és közösségek valóban pozitívan járulhatnak hozzá az üzleti környezethez, de ahhoz, hogy ez a potenciál kiaknázható legyen, a regionális együttműködések és partnerségek során a folyamatban lévő kezdeményezéseket hatékonyan kell végrehajtani, túlmutatva a nyilvános kötelezettségvállalásokon.

Világpolitika: *Tehát történelmi okok miatt, ahogy Ön is említette, az államba és szabályokba vetett bizalom hiánya hagyományos jelenség ebben a régióban. Ez az üzleti életre is hatással van. Milyen hátrányt lát a bizalom hiányában? Milyen nehézségekkel kell szembenézniük az erre a piacra belépő cégeknek? Mit tanácsol nekik, mit tegyenek, hogy elkerüljék ezeket a nehézségeket?*

John Kay hangsúlyozta, hogy a bizalom hiánya jelentős kockázatot jelent a vállalkozások számára, különösen a befektetői bizalom és a jogállamiságba vetett bizalom tekintetében. A bizalom hiánya alááshatja az üzleti környezetet, és elriaszthatja a potenciális befektetőket a piacra lépéstől.

A nyugat-balkáni piacra lépő vállalatok a bizalom hiánya miatt számos nehézséggel szembesülnek. Az egyik legfontosabb kihívás a befektetői bizalom csökkenése, ami befolyásolja a beruházási hajlandóságot és az erőforrások bevonását a régióban. Emellett az erős jogállamiság hiánya bizonytalanságot okozhat a jogi védelemmel és a szerződések érvényesítésével kapcsolatban, ami tovább ronthatja a befektetői bizalmat.

E nehézségek leküzdéséhez fontos, hogy mind politikai, mind üzleti szinten részesei legyünk a megoldásnak. A vállalkozások aktívan részt vehetnek a politikai reformok támogatásában a kereskedelmi kamarákon és az üzleti szövetségeken keresztül, és proaktív lépéseket kell tenniük belső etikai és megfelelési politikájuk javítása érdekében. Ha erre összpontosítanak, a vállalatok megerősíthetik a régióbeli befektetésekbe vetett befektetői bizalmat.

Világpolitika: *Hogyan befolyásolják történelmi, társadalmi vagy politikai tényezők a Nyugat-Balkán üzleti kultúráját és a compliance-hez való hozzáállását?*

John Kay válaszában megjegyezte, hogy annak ellenére, hogy a régió nem része az Európai Uniónak, földrajzi elhelyezkedése miatt Európa szívében mélyen összefonódik az európai értékekkel. Ez a történelmi kontextus formálja az üzleti kultúrát, és alapot biztosít a megfelelési szabványok és a legjobb gyakorlatok elfogadásának.

A Nyugat-Balkán Európához való közelsége és történelmi kapcsolatai olyan üzleti kultúrát eredményeztek, amely összhangban van az európai értékekkel és üzleti etikával. Bár a régiónak kihívásokkal kell szembenéznie, óriási lehetőségeket rejt magában a világ legjobb megfelelési szabványainak átvételére. Ez a potenciál a régió történelmének és kultúrájának köszönhető, amely mélyen gyökerezik az európai értékekben.

Lényegében a történelmi, társadalmi és politikai tényezők a Nyugat-Balkánt olyan régióvá tették, amely elköteleződést mutat a szabályoknak való megfelelésre és a nemzetközi normák betartására. A régió Európával való interakcióinak története előkészítette az utat egy olyan üzleti kultúra számára, amely értékeli a szabálykövetést és az etikát, lehetővé téve a hatékony integrációt a nemzetközi üzleti gyakorlatba.

Világpolitika: *Vannak olyan iparágak vagy ágazatok a Nyugat-Balkánon, amelyek különösen fogékonyak a fejlesztésre és az innovációra? Milyen tényezők járulnak hozzá növekedésükhöz?*

John Kay kiemelte az IT- és startup-közösséget, mint olyan ágazatot, amely aktívan támogatja az innovációt és a növekedést a régióban. Emellett rámutatott az ellátási láncok közeli áthelyezésének („nearshoring”) lehetőségeire olyan ágazatokban, mint a mezőgazdaság, a textilipar és a feldolgozóipar. A fent említett ágazatokban megvan a lehetőség arra, hogy mélyebben integrálódjanak az európai ellátási láncokba, összhangban az EU környezetvédelmi prioritásaival és a zöld átmenet céljaival.

Világpolitika: *Megfigyelte-e a nyugati és balkáni vállalkozások arra irányuló erőfeszítéseit, hogy gyakorlatukat a nemzetközi szabványokhoz vagy bevált gyakorlatokhoz igazítsák?*

John Kay kiemelte: “Nagyon elégedettek vagyunk a bosznia-hercegovinai Amerikai Kereskedelmi Kamarával való partnerségünkkel”, amely a tagvállalatokon belüli belső etikai és megfelelési normák emelésére összpontosít. Megjegyezte azt is, hogy a Balkánon számos nagyvállalat komolyan veszi a megfelelőséget, és irányelveket vezet be vállalatain belül, hogy biztosítsa a nemzetközi előírásokhoz való igazodást.

Világpolitika: *A 2004-ben és 2007-ben az Európai Unióhoz csatlakozott országok számára a multinacionális vállalatok jelentős támogatást nyújtottak a felzárkózáshoz üzleti kultúra terén. Vajon ebben a régióban is ez a modell fog érvényesülni?*

John Kay: A Nyugat-Balkán mérete és viszonylag kis gazdasági ereje miatt a növekedéshez elengedhetetlen a nemzetközi együttműködés, beleértve a multinacionális vállalatok bevonását is a fejlődésbe. A multinacionális vállalatok már eddig is hatással voltak a régióra, különösen üzleti kapcsolataik révén. Ugyanakkor fontos, hogy a Nyugat-Balkán a nemzetközi együttműködés különböző formáit keresse, tekintettel stratégiai helyzetére a világban.

Bár a Nyugat-Balkán óriási gazdasági potenciállal rendelkezik, kétségtelen, hogy a multinacionális támogatás modellje releváns lehet számára. Ez csak egy aspektusa annak a nagyobb stratégiának, amelyet a régióknak el kell fogadnia a gazdasági növekedés és integráció biztosítása érdekében. A régió kis mérete és stratégiai jelentősége miatt olyan sokoldalú megközelítésre van szükség, amely magában foglalja a multinacionális szerepvállalást és a szélesebb körű nemzetközi együttműködést is.

Világpolitika: *Mit tehetnek a különböző civil szervezetek, mint például a CIPE a gyorsabb integráció érdekében? Milyen eredményeket tudnak elérni, és hol kell még fejlődniük?*

John Kay: A közel múltban a CIPE a hozzá hasonló civil szervezetek szerepét vitatta meg a Nyugat-Balkánon belüli gyorsabb integráció elősegítésében. Két fő területet emeltünk ki, amelyeken a civil szervezetek hozzájárulhatnak a régió integrációs erőfeszítéseihöz. “Egyfelől megpróbáljuk segíteni az üzleti közösséget abban, hogy a lehető legegységesebb, legmegfelelőbb és legversenyképesebb legyen” azáltal, hogy segítjük az üzleti közösséget a compliance és átlátható működési normák kialakításában, javításában. A támogatásban résztvevő civil szervezetek forrásokat és segítséget nyújthatnak a vállalkozásoknak a nemzetközi szabványokhoz való igazodásban, ami elengedhetetlen az uniós ellátási láncokba való mélyebb integrációhoz. Azzal, hogy biztosítják a vállalkozások etikus, szabályszerű és versenyképes működését, a civil szervezetek jelentősen hozzájárulhatnak a régió integrációs felkészültségéhez.

Másodszor, a régióban meg kell erősíteni a köz- és magánszféra közötti párbeszédet. A Nyugat-Balkánt a regionális integrációs kezdeményezések és befektetési erőfeszítések összetett sora jellemzi. A civil szervezetek kulcsszerepet játszhatnak az üzleti vezetők és a politikai döntéshozók közötti nyílt és közvetlen párbeszéd elősegítésében. Ez a fajta inkluzivitás biztosítja, hogy a gazdaságpolitikák minden érdekelt fél számára, legyen szó vállalkozásokról, civil társadalomról vagy a közvéleményről, elszámoltathatóak legyenek.

A nyugat-balkáni üzleti közösségen belül széles körben tudatosult a megfelelés és a nemzetközi normák fontossága. A kereskedelmi kamarákkal és üzleti szövetségekkel való partnerségi kezdeményezések, a tagokon, tagvállalatokon belül a megfelelési és etikai normák szigorodásához vezettek.

Az egyes vállalkozások és üzleti szövetségek erőfeszítéseket tesznek annak biztosítására, hogy a régió vállalkozásai felkészültek és versenyképesek legyenek az egyre szigorúbb uniós szabályozásokkal és nemzetközi elvárásokkal szemben. Összefoglalva, a CIPE és a hozzá hasonló civil szervezetek kulcsszerepet játszhatnak a compliance előmozdításában, a párbeszéd elősegítésében és a nyugat-balkáni integrációs erőfeszítések ösztönzésében. Bár már elérték eredményeket, folyamatos fejlesztésre van szükség a szabályoknak való megfelelés, az elszámoltathatóság és az integráció további fokozása érdekében a régióban.

Köszönjük szépen!

Clara Fernandez Saralegui – Trautmann László

Az interjú a Center for International Private Enterprise (CIPE) támogatásával készült, amelynek célja a demokrácia erősítése globálisan magánvállalkozásokon és piacorientált reformokon keresztül. Az interjú kizárólag az Ifjúsági Vállalkozásélénkítő Egyesület keretei között készült, az ebben leírtak nem szükségképpen egyeznek meg a CIPE álláspontjával.

(A fordítás Szabó Dorottya munkája.)